

ГРОШОВІ ПЕРЕКАЗИ УКРАЇНСЬКИХ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ З КРАЇН ЄС В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ СЬОГОДЕННЯ

Грошові перекази трудових мігрантів часто виступають «рятувальним жилетом» для багатьох сімей і спільнот у країнах, що розвиваються, які перебувають у складних умовах. Грошові перекази використовуються безпосередньо для забезпечення сімей їжею, доступу до медичних послуг і якісної освіти, а також чистої води та санітарії. Порівняно з іноземною допомогою, грошові перекази є важливим і прямим засобом досягнення прискореного скорочення бідності. Дійсно, існують переконливі та однозначні докази, які підтверджують аргумент, що грошові перекази зменшують бідність у країнах, що розвиваються. З одного боку, грошові перекази можуть позитивно впливати на зростання через інвестиції та доступ до кредитів, зростання нових малих підприємств і сприяння підприємництву шляхом послаблення кредитних обмежень, що є поширеним явищем у неформальному секторі країн, що розвиваються. З іншого боку, грошові перекази можуть завдати шкоди економіці одержувачів, сприяючи демонстративному споживанню та перешкоджаючи заощадженням. Крім того, для низькооплачуваних працівників, які отримують грошові перекази, якщо сума переказів перевищує очікуваний зарібок одержувачів від роботи, цей зовнішній потік доходу може перешкодити участі в робочій силі, викликати добровільне безробіття та сприяти розвитку культури залежності в країнах-одержувачах.

Потоки грошових переказів часто відіграють антициклічну роль: тобто вони зберігаються під час несприятливих подій у країнах-одержувачах. Незважаючи на кризу COVID-19 і політичну нестабільність, загальний обсяг грошових переказів продовжує зростати. Російська війна проти України спричинила велику гуманітарну катастрофу та кризу біженців. З початку війни з України виїхало та залишилось в Європі понад 8 мільйонів біженців, що були додані до глобальної кількості проживаючих українців за межами України. В умовах зростаючої гуманітарної кризи, спричиненої неспровокованою агресією Росії проти України, грошові перекази від українців у ЄС є життєво важливим способом забезпечення сім'ї та рідних засобами для існування.

Ключові слова: міжнародна міграція робочої сили, грошові перекази трудових мігрантів, приймаючі країни, країни походження мігрантів, прямі іноземні інвестиції, ВВП, ЄС.

Постановка проблеми. Міграційні процеси в межах Європейського Союзу на сучасному етапі розвитку зумовлені повномасштабним військовим вторгненням на території України з боку російської федерації. В результаті цього в ЄС була спровокована найбільша міграційна криза з часів Другої світової війни, оскільки станом на кінець 2022 року більше 8 мільйонів мігрантів, що виїхали з України з початку війни, перебували в межах країн Європейського Союзу. Для України перекази трудових мігрантів набули форми стабільного фінансового потоку, що приносить іноземну валюту, яка може стабілізувати платіжний баланс. Водночас, після повномасштабного неспровокованого вторгнення РФ, яке відбулося 24 лютого 2022 р., відбулися зміни щодо обсягів та напрямів грошових переказів з-за кордону. В даній статті відображено результати аналізу змін в грошових потоках трудових мігрантів, а також досліджено їх вплив на економіку України.

Мета статті – структурувати та дослідити стан і тенденції українських трудових мігрантів в межах Європейського Союзу протягом 2015-2022 років, а також основні зміни у зв'язку із повномасштабним вторгненням РФ, проаналізувати обсяги та канали здійснення грошових переказів трудових мігрантів, їх частку у ВВП країни, а також відносно прямих іноземних інвестицій, визначити вплив грошових переказів на економіку України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми розвитку міжнародного ринку робочої сили в умовах викликів сьогодення, виникнення глобальних ризиків та їх поширення на інші країни та континенти висвітлені в працях учених В. Фарра, Е. Равенштайна, Е. Лі, Дж. Хікса, Дж. Джонстона, І. Валлерстайна, П. Кругмана, А. Аркаронса, І. Мартіна, М. Піоре, С. Брезіса, Дж. Аткинса, Б. Лутса, М. Лукаса, Дж. Девідсона, Ф. Гріна, В. Стрелковські, Л. Сперкова, Т. Ромашенко, І. Кукурудза, А. Румянцева, Р. Стаканова, Д. Акімова, Г. Черевка, Н. Бахченнова, Б. Дмитрука, І. Мельник, І. Куревіна, О. Кислицина, К. Тартарова, Ю. Курунова та ін.

Основні результати дослідження. Грошові перекази мігрантів представляють собою грошовий вимір міжнародної міграції. Вони можуть мати значний вплив на скорочення бідності та можуть фінансувати економічне зростання в країнах, які приймають мігрантів. Для багатьох країн грошові перекази є значним і стабільним джерелом коштів, які іноді перевищують офіційну допомогу розвитку або фінансові надходження від прямих іноземних інвестицій. Незважаючи на те, що грошові перекази перевищують офіційну допомогу розвитку, варто враховувати, що це приватні кошти, а не державні. Глобальні оцінки фінансових переказів мігрантів включають трансакції за межі того, що зазвичай вважається грошовими переказами, оскільки статистичне визначення, яке використовується для збору даних про грошові перекази, є ширшим.

Таким чином, грошові перекази, які зазвичай розуміють як гроші або товари, які мігранти надсилають сім'ям та друзям у країнах походження, часто є найбільш прямим і добре відомим зв'язком між міграцією та розвитком. Їх можна визначити, як фінансові потоки від мігрантів (здебільшого йдеться про трудових мігрантів) з країни-реципієнта до країни-донора. До найпоширеніших форм подібних грошових переказів належать особисті грошові перекази, реалізовані як формальними, так і неформальними каналами.

У табл. 1 відображено динаміку грошових переказів трудових мігрантів з країн ЄС до України протягом довоєнного періоду та періоду після початку повномасштабної війни. Вона демонструє помірне зростання в кількісному вимірі з переважанням обсягів переказів з країн Європейського Союзу в загальному обсязі грошових переказів.

Таблиця 1

Грошові перекази трудових мігрантів з країн ЄС до України у 2015-2022 рр.*, млн. дол. США

Рік	Загальний обсяг переказів	Перекази з країн ЄС	Частка переказів з країн ЄС у загальному обсязі, %	ВВП
2015	6 959	3 152	45,3	91 031
2016	7 535	3 995	53,0	93 356
2017	9 287	5 386	58,0	112 190
2018	11 111	6 756	60,8	130 832
2019	11 921	7 127	59,8	153 781
2020	11 980	6 822	56,9	155 582
2021	14 019	8 602	61,4	200 090
2022*	6 524	-	-	-

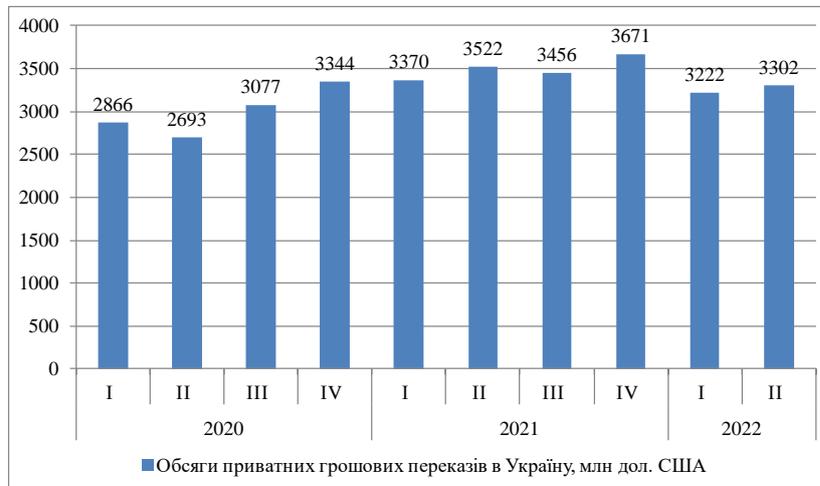
Джерело: складено автором за [11].

*II квартал 2022

Поквартальна динаміка переказів за останні два роки демонструє стабільні показники грошових переказів. Згідно з новими даними Національного банку України, які оприлюднені вже після початку широкомасштабного вторгнення, в Україну продовжують надходити грошові перекази з-за кордону, які станом на кінець II кварталу 2022 перевищили 6,5 мільярдів доларів. Відмітимо, що це значення є меншим за показники 2020-2021 рр., коли потоки надходжень від трудових мігрантів виявилися стійкими навіть під час COVID-19 кризи, стабілізація яких відбулась одразу ж після відкриття кордонів. (Див. рис. 1)

Рис. 1.

Динаміка грошових переказів трудових мігрантів в Україну, у 2020-2022 рр., поквартально, млн дол. США

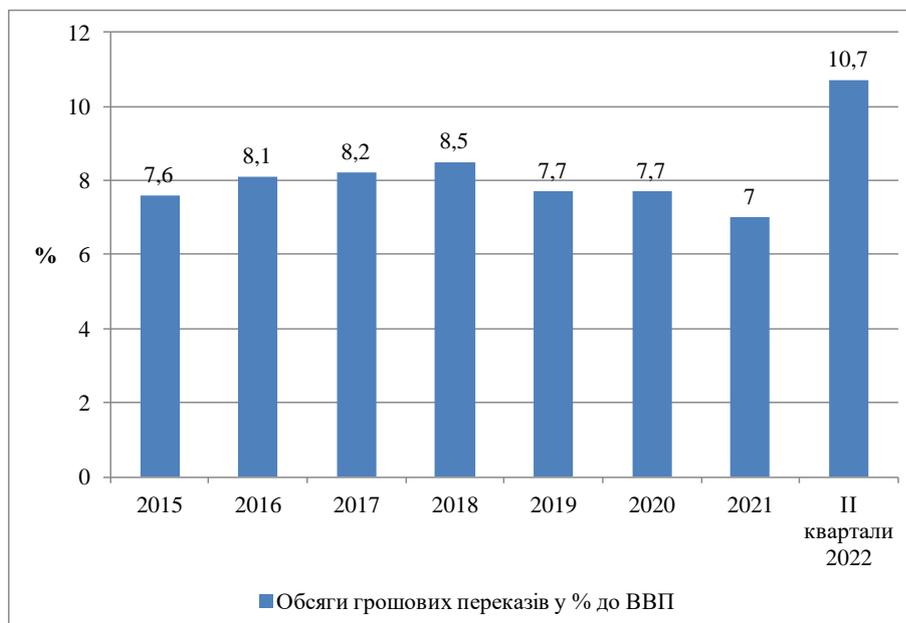
Джерело: [11]

На початку війни обсяги переказів дещо зменшились, зважаючи на те, що зменшилась кількість працездатних чоловіків, в зв'язку із обмеженнями на їх виїзд закордон, однак збільшилась кількість жінок та дітей у загальному обсязі мігрантів. Саме тому значна частина коштів була спрямована не в Україну від мігрантів, а навпаки з України для підтримки жінок та дітей закордоном. Крім того, нові українські мігранти в Європі та інших країнах поступово знаходять роботу та також можуть надсилати гроші на підтримку членів родини вдома. У I кварталі 2022 р. відбувалося помірне зниження на 4,39 % порівняно із аналогічним періодом 2021 року. У II кварталі 2022 р. спостерігається, що обсяги переказів зросли на 2,48 % порівняно із I кварталом 2022 р., хоча й на 6,25 % були меншими за рівень переказів у II кварталі 2021 р. За останніми даними НБУ, разом за 9 місяців 2022 р. українці перерахували з-за кордону 9 943 млн дол. США, що на лише на 4 % менше за показник аналогічного періоду 2021 р.

Оцінюючи роль переказів до України, варто оцінити їхню частку у ВВП країни та порівняти із прямими іноземними інвестиціями. На рис. 2 наведена динаміка частки грошових переказів міжнародних трудових мігрантів в Україну у ВВП країни.

Рис. 2.

Частка грошових переказів трудових мігрантів Україну у ВВП за 2015-2022* рр., %

Джерело: [11]

Рис. 2 показує, що частка грошових переказів трудових мігрантів завжди була значною у ВВП України. Незважаючи на їхнє скорочення протягом досліджуваного періоду у абсолютному виразі, за часткою у ВВП відбулося значне зростання. Так, якщо у 2015 р. грошові перекази мігрантів становили 7,6 % ВВП, до 2018 року включно обсяги переказів зростали та становили 8,5 %, а починаючи з 2019 року їх частка пішла на спад і до 2021 р. скоротилась до 7 %, однак станом на кінець II кварталу 2022 р. обсяг грошових переказів становив 10,7 % ВВП. Таке значне зростання відбулося через значну девальвацію національної валюти, у той час, як перекази з-за кордону відбуваються у валюті.

Рис. 3.

Грошові перекази трудових мігрантів в Україну та прямі іноземні інвестиції за 2015-2022* рр., млн дол. США

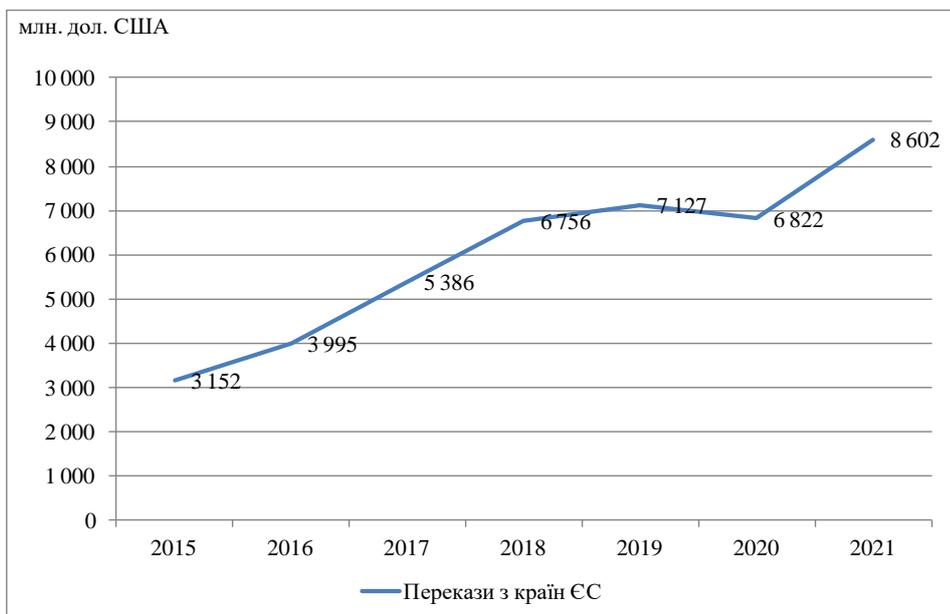
Джерело: [11]

Як видно з даних рис. 3, протягом досліджуваного періоду грошові перекази від мігрантів значно перевищили обсяг прямих іноземних інвестицій. Зокрема, у 2021 р. обсяг переказів мігрантів перевищив обсяг ПІІ більш ніж у 2 рази – це за умов, що 2021 був роком, коли ще відбувався вплив коронавірусної кризи.

Далі приділимо увагу саме переказам з країн ЄС, оскільки статистики за 2022 рік для цього сегменту поки що немає, обмежимося періодом 2021 р. Загальну динаміку грошових переказів показано на рис. 4.

Рис. 4.

Динаміка грошових переказів трудових мігрантів з країн ЄС в Україну, у 2015-2021 рр.

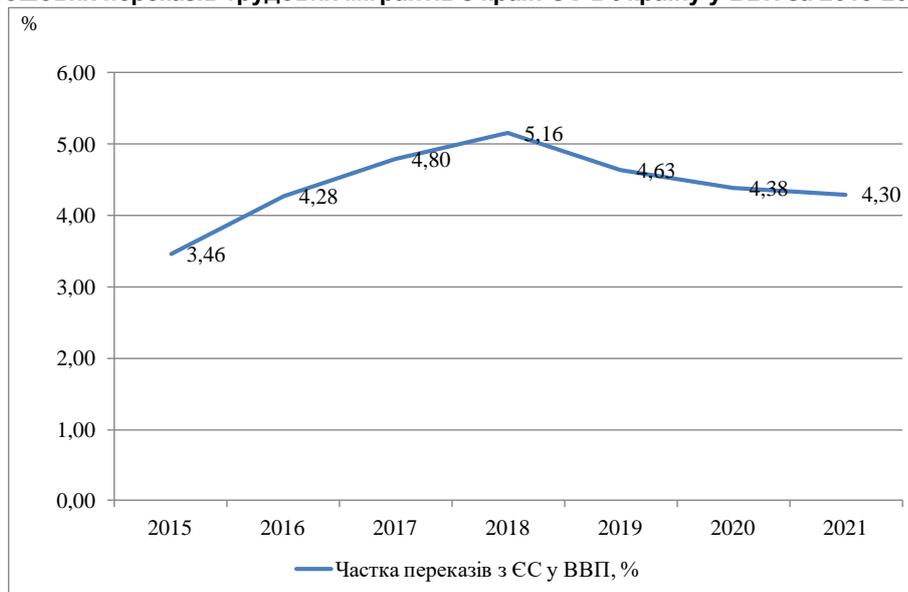
Джерело: [11]

Рис. 4 показує, що є всі підстави стверджувати, що зростання є значним. Так, у 2019 р. трудові мігранти, що працюють в країнах ЄС, переказали в Україну 7 127 млн. дол. США, у 2020 р. обсяг переказів дещо скоротився (на 4,28 %), враховуючи вплив пандемії, однак становив значні 6 822 млн. дол. США, а у 2021 р. зріс на 26 %.

Якщо подивитися на частку переказів з країн ЄС у загальній структурі переказів трудових мігрантів, то слід визначити, що відбулося зростання від 45,3 % у 2015 р. до 56,9 % у 2020 р. та 61,4 % у 2021 р. відповідно. Ці обсяги є значними, починаючи з 2017 р. трудові мігранти, що працюють в країнах ЄС, перераховували в Україну більш ніж половину загальних обсягів переказів за всіма країнами, де працюють трудові мігранти.

Рис. 5.

Частка грошових переказів трудових мігрантів з країн ЄС в Україну у ВВП за 2015-2021 рр., %

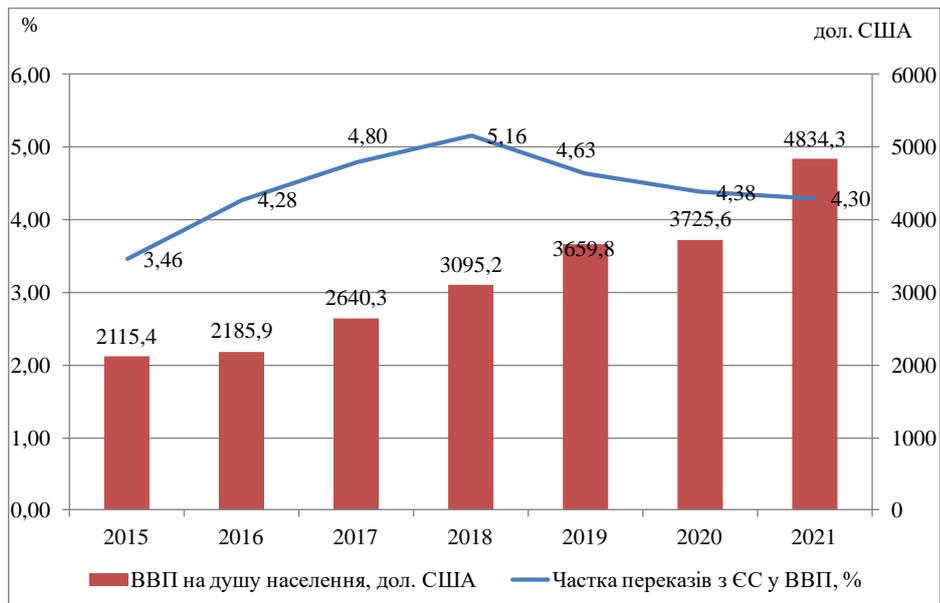
Джерело: [11]

На рис. 5 наведена динаміка частки грошових переказів трудових мігрантів з країн ЄС в Україну до ВВП. Протягом всього періоду частка грошових переказів трудових мігрантів з країн ЄС в Україну у ВВП невинно зростала – так, починаючи з 2016 р. вона склала більше 3% ВВП – до 5,16% у 2018 р., а у 2020-2021 рр. їхня частка становила 4,38% та 4,3 % відповідно.

Порівняльну динаміку переказів мігрантів та ВВП на душу населення покажемо на рис. 6. З наведеного рисунку помітна закономірність у зростанні ВВП та грошових переказів трудових мігрантів з країн ЄС. Загальне зростання ВВП на душу населення протягом зазначеного періоду становило 60,3%.

Рис. 6.

Частка грошових переказів трудових мігрантів з ЄС в Україну та ВВП на душу населення за 2015-2021 рр.

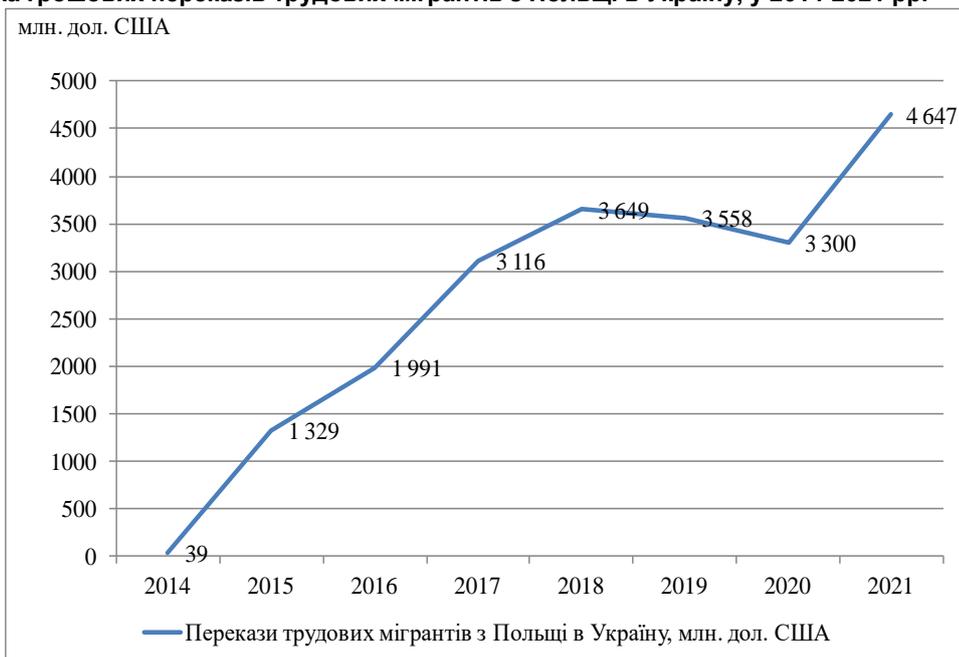
Джерело: [11].

Таким чином, отриманий висновок свідчить про дуже значну роль трудової міграції у країні ЄС з точки зору економічного впливу зароблених грошей мігрантів на українську економіку. На відміну від демографічних процесів, цей вплив можна оцінити як сприятливий, оскільки «впливання» грошей мігрантів дозволяє нарощувати доходи домогосподарств та регулювати платіжний баланс надходженнями у валюті. Якщо підсумувати наведені вище розрахунки, то слід визначити, що протягом 2015-2021 рр. вийде, що загалом 41 840 млн. доларів США трудові мігранти, що працюють у країнах ЄС, переказали в Україну.

Для порівняння, наведемо динаміку переказів, які мігранти надсилають до України з Польщі, яка є однією з пріоритетних країн для працевлаштування українців. (Див. Рис. 7)

Рис. 7.

Динаміка грошових переказів трудових мігрантів з Польщі в Україну, у 2014-2021 рр.

Джерело: [11].

Здебільшого таке зростання у порівнянні із 2014 роком спричинене удосконаленням методики підрахунку переказів трудових мігрантів, що застосовує НБУ, проте зростання все рівно є значним. Це також спричинено переорієнтацією українських працівників із російського напрямку на країни Європи. Так, у 2019 р. трудові мігранти, що працюють в Польщі, переказали в Україну 3 558 млн. дол. США, у 2020 р. обсяг переказів дещо скоротився (на 7,25 %), враховуючи вплив пандемії, однак становив значні 3 300 млн. дол. США, а у 2021 р. зріс на 40,8%.

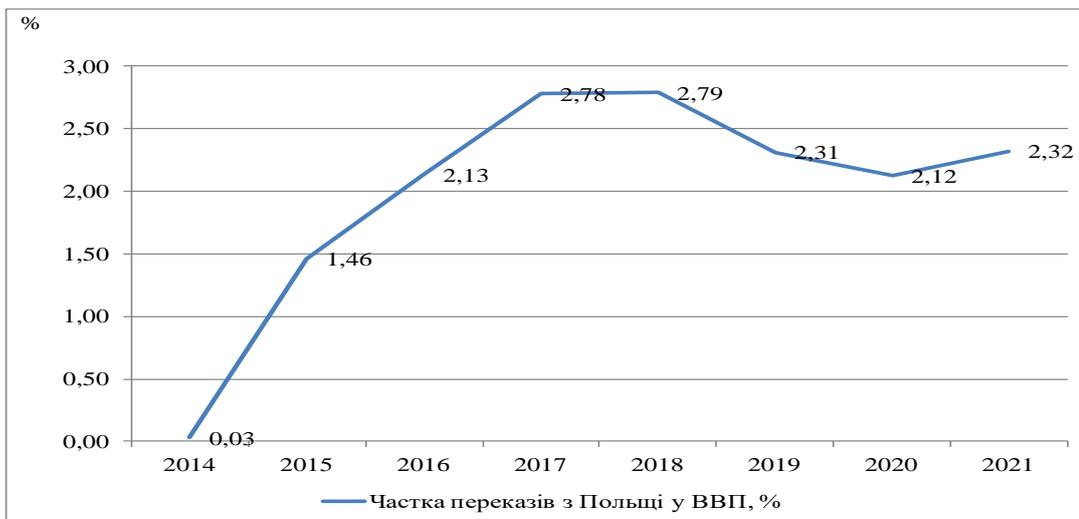
Частка переказів з Польщі у загальній структурі переказів трудових мігрантів показує, що відбулося зростання від 0,6 % у 2014 р. до 27,5 % у 2020 р. та 33,1% у 2021 р. відповідно. Починаючи з 2017 р. трудові мігранти, що працюють в Польщі, перераховували в Україну понад третину загальних обсягів переказів за всіма країнами, де працюють трудові мігранти.

На рис. 8 наведена динаміка частки грошових переказів трудових мігрантів з Польщі в Україну до ВВП. Протягом всього періоду частка грошових переказів трудових мігрантів з Польщі в Україну у ВВП невинно зростала – так, починаючи з 2016 р. вона склала більше 2% ВВП – 2,13 %, 2,78 % та 2,79 % і 2,31 % відповідно у

2016 р., 2017 р. та 2018 р. відповідно. Навіть попри певне скорочення у 2020 р., частка переказів з Польщі становила 2,12 % ВВП, а у 2021 р. підвищилася до 2,32 %. Це дає всі підстави стверджувати про вкрай вагоме значення трудової міграції саме у польському напрямку.

Рис. 8.

Частка грошових переказів трудових мігрантів з Польщі в Україну у ВВП за 2014-2021 рр., %

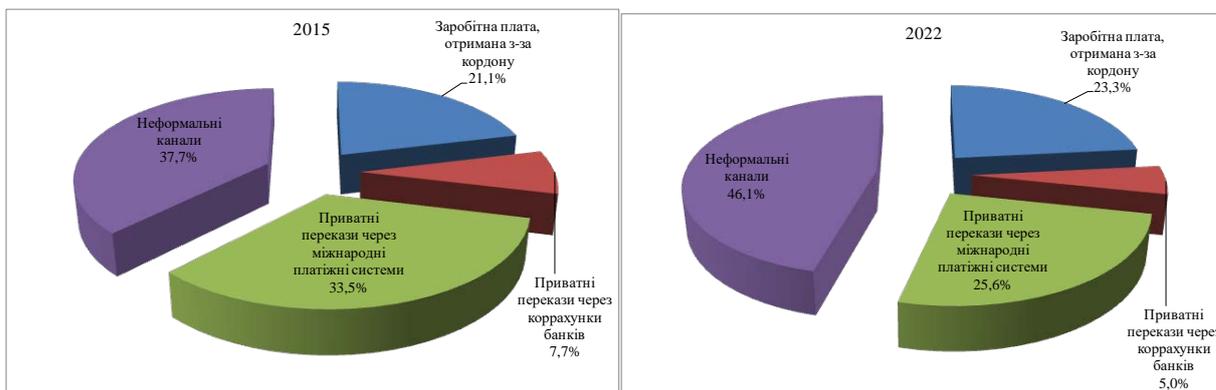

Джерело: [11]

Також важливо оцінити структуру грошових надходжень від трудових мігрантів. Для цього порівнюємо дані для 2015 року та дані станом на II квартал 2022 р. Зазначимо, що у 2015 р. переважна більшість переказів (62,3%) надходило з офіційних каналів (заробітна плата, перекази з банківських коррахунків та через міжнародні платіжні системи), то за підсумком II кварталів 2022 р. частка офіційних каналів скоротилася до 53,9%. Передусім, збільшилася частка неформальних каналів надходжень переказів мігрантів – з 37,7% до 46,1%.

Рис. 9.

Структура грошових переказів мігрантів в Україну за каналами переказів у 2015 р. та II кв. 2022 р., %

Джерело: [11]

За методикою НБУ, неформальні канали – це передача наявних грошей та інших матеріальних цінностей від одного домогосподарства іншому. Наприклад, йдеться про передачу грошей через знайомих, які їдуть в Україну, послуги приватних перевізників, а також посилки, що йдуть в Україну та мають вартісний вимір.

Однак, частка заробітної плати у переказах мігрантів протягом періоду зросла. Так, якщо у 2015 р. обсяг переказів зарплатні склав 21,1%, то протягом II кварталів 2022 р. цей показник становив 23,3%. Це підтверджує раніше визначене припущення, що із початком війни багато тих, хто виїхав, прагнуть заробляти гроші, щоб підтримувати свої родини, які залишилися в Україні.

Скоротилася частка переказів через коррахунки банків та міжнародні платіжні системи. Таке скорочення порівняно із 2015 роком можна пов'язати, зокрема, із санкційним баном російських банків у системі SWIFT, оскільки до повномасштабного вторгнення у росії працювало достатньо багато українських мігрантів, які переказували додому кошти через російські банки.

Слід зазначити, що частка міжнародних платіжних систем у грошових переказах зберігає дуже значний обсяг: станом на кінець II кварталу 2022 р. через них було проведено більше четвертої частини, 25,6 % всіх платежів з-за кордону до України. Та, очікується, що цей показник буде зростати. Зокрема, за останніми оперативними даними НБУ, обсяг коштів, перерахованих через міжнародні платіжні системи протягом 9 місяців 2022 р. становить 2 410 млн дол. США, що на 4,01 % більше значення за такий же період 2021 р.

Такі зміни зумовлені безпрецедентною підтримкою, яку зазначені платіжні системи надали українцям. З березня 2022 р. було запроваджено безкоштовні послуги для українців та скасування плати за перекази в Україну від таких міжнародних систем переказу коштів – нерезидентів як Western Union, MoneyGram, Ria Money Transfer, INTELEXPRESS та TransferGo.

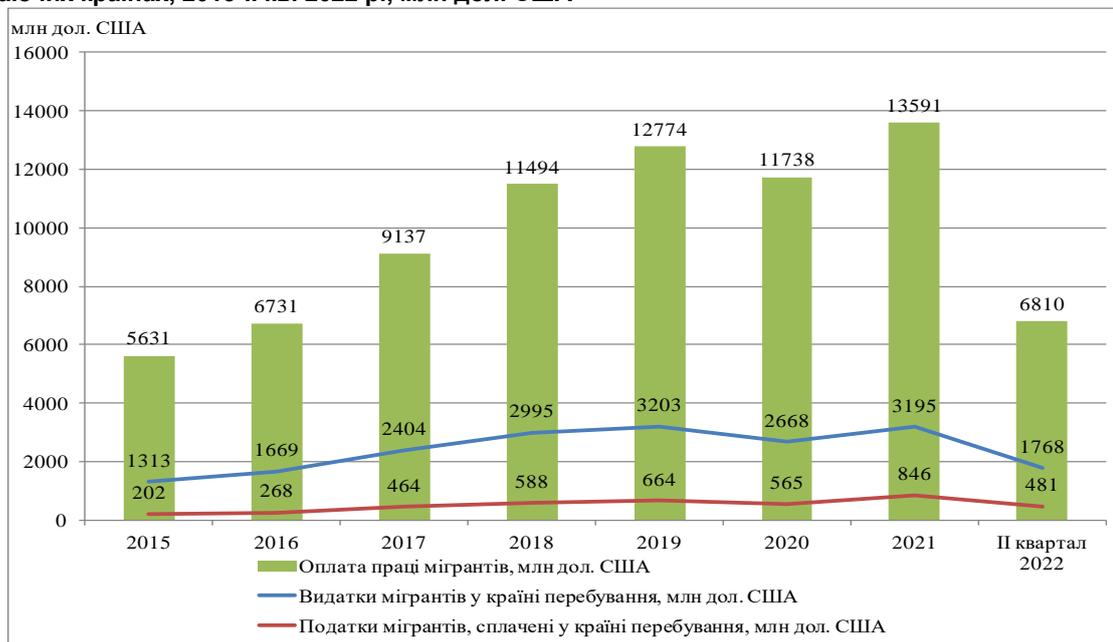
Говорячи про позитивний вплив розрахунків, які здійснюють мігранти, слід вказати на їхнє значення не лише для України, але й для країн, що прийняли українських мігрантів. Зокрема, кажучи про суми понад 41 млрд.

дол. США, що українські трудові мігранти відправили до своїх родин, то важливо відзначити, що чим більше трудові мігранти заробляють, тим більше вони залишають коштів і у країні свого перебування, зокрема, у вигляді податків та видатків, які вони мають під час перебування закордоном.

Зокрема, на рис. 10 показано динаміку заробітної плати, яку отримали українські мігранти та їхніх податків і видатків у приймаючих країнах.

Рис. 10.

Динаміка заробітної плати, яку отримали українські мігранти та їхніх податків і видатків у приймаючих країнах, 2015-II кв. 2022 р., млн дол. США

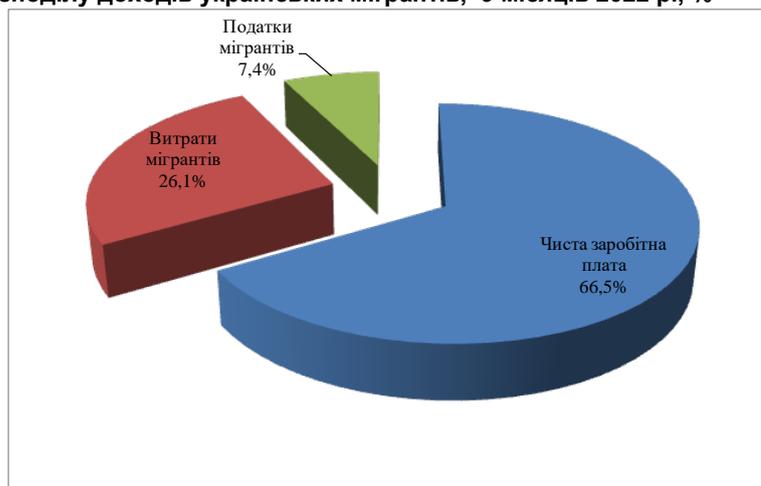

Джерело: [11]

Як видно з рис. 10, загальне зростання оплати праці українських мігрантів протягом досліджуваного періоду 2015-2021 р. перевищило 140%, приблизно на такий самий відсоток збільшилися витрати мігрантів у країні перебування, а от податки зросли у понад 4 рази. Це безумовне свідчення того, наскільки значний вплив мають українські мігранти не тільки на економіку України, але й на економіку країн свого перебування. Причому, за 9 місяців 2022 р. згідно оперативних даних НБУ, українці витратили на своє проживання за кордоном на 15,5 % більше, ніж за відповідний період 2021 р., а також сплатили податків у сумі 781 млн дол. США, що на 27,6 % більше, ніж за аналогічний період 2021 р. Для наочної ілюстрації на рис. 11 наведемо структуру розподілу доходу, який отримував український мігрант за підсумком 9 місяців 2022 р.

Рис. 11

Структура розподілу доходів українських мігрантів, 9 місяців 2022 р., %

Джерело: [11]

Отже, за наведених даних, мігрант-українець з кожних 100 доларів, зароблених у приймаючій країні, 26,1 долар витрачав у цій країні на проживання та сплачував 7,4 долари податків. Тобто, більше третини отриманого доходу, 33,5 % український мігрант витрачав у приймаючій країні, що станом на кінець вересня 2022 р. становило 3 525 млн дол. США.

Оскільки, на ЄС припадає приблизно 60 % переказів мігрантів, то можна оцінити витрати українських мігрантів у країнах ЄС щонайменше у понад 2 мільярди доларів США, що є дуже значною сумою, яка суттєво підтримує економіки країн, у тому числі, ЄС, які приймають українських мігрантів.

Висновки. Протягом досліджуваного періоду 2015-2021 рр. обсяг переказів трудових мігрантів зріс на 101,45 %, а з країн ЄС зокрема – у 2,72 рази. Трудові мігранти, що працюють в країнах ЄС, перераховували в

Україну більш ніж половину загальних обсягів переказів за всіма країнами, де працюють трудові мігранти. Згідно з даними Національного банку України, які оприлюднені вже після початку широкомасштабного вторгнення, в Україну продовжують надходити грошові перекази з-за кордону, які станом на кінець II кварталу 2022 перевищили 6,5 мільярдів доларів. Причому, за останніми даними НБУ, разом за 9 місяців 2022 р. українці перерахували з-за кордону 9 943 млн дол. США, що на лише на 4 % менше за показник аналогічного періоду 2021 р.

Грошові перекази мігрантів продовжують мати величезне значення для України і після початку повномасштабного вторгнення. Зокрема, за часткою у ВВП, станом на кінець II кварталу 2022 р. обсяг грошових переказів становив 10,7 % ВВП. Таке значне зростання відбулося через значну девальвацію національної валюти, у той час, як перекази з-за кордону відбуваються у валюті. Також встановлено, що протягом досліджуваного періоду грошові перекази від мігрантів значно перевищили обсяг прямих іноземних інвестицій. У 2022 р. у структурі каналів переказів мігрантів частка заробітної плати у переказах мігрантів зросла, порівняно із 2014 р. Так, якщо у 2015 р. обсяг переказів зарплатні склав 21,1%, то протягом II кварталів 2022 р. цей показник становив 23,3%. Це підтверджує раніше визначене припущення, що із початком війни багато тих, хто виїхав, прагнуть заробляти гроші, щоб підтримувати свої родини, які залишилися в Україні. Частка міжнародних платіжних систем у грошових переказах є значною: станом на кінець II кварталу 2022 р. через них було проведено більше четвертої частини, 25,6 % всіх платежів з-за кордону до України. Та, очікується, що це значення буде зростати. Зокрема, за оперативними даними НБУ, обсяг коштів, перерахованих через міжнародні платіжні системи протягом 9 місяців 2022 р. становить 2 410 млн дол. США, що на 4,01 % більше значення за такий же період 2021 р. Такі зміни зумовлені безпрецедентною підтримкою, яку зазначені платіжні системи надали українцям.

Проведена оцінка впливу розрахунків, які здійснюють мігранти на економіки приймаючих країн показала, що чим більше трудові мігранти заробляють, тим більше вони залишають коштів і у країні свого перебування, зокрема, у вигляді податків та видатків, які вони мають під час перебування закордоном. Встановлено, що за 9 місяців 2022 р. згідно оперативних даних НБУ, українці витратили на своє проживання за кордоном на 15,5 % більше, ніж за відповідний період 2021 р., а також сплатили податків у сумі 781 млн дол. США, що на 27,6 % більше, ніж за аналогічний період 2021 р. В середньому мігрант-українець з кожних 100 доларів, зароблених у приймаючій країні, 26,1 долар витрачав у цій країні на проживання та сплачував 7,4 долари податків. Тобто, більше третини отриманого доходу, 33,5 % український мігрант витрачав у приймаючій країні, що станом на кінець вересня 2022 р. становило 3 525 млн дол. США.

Витрати українських мігрантів у країнах ЄС щонайменше у понад 2 мільярди доларів США, що є дуже значною сумою, яка суттєво підтримує економіки країн, у тому числі, ЄС, які приймають українських мігрантів. Варто відзначити вагомe значення трудової міграції саме у польському напрямку, яке буде лише зростати, враховуючи кількість українців, що переїхали саме до Польщі. Саме тому, можна сміливо стверджувати, що визначена тенденція збережеться найближчим часом. Існуючі мігранти, швидше за все, відправлять додому більше грошей на підтримку сімей під час війни. Крім того, нові українські мігранти в Європі та інших країнах поступово знаходять роботу та також можуть надсилати гроші на підтримку членів родини вдома.

Список використаної літератури

1. Cherevko H. Labor migration: current and perspective challenges for Ukraine / H. Cherevko. // Technological and Economic Development of Economy – 2022. – Volume 28. – Issue 1. – P. 163-178.
2. Development of Ukraine's new migration policy strategy to reduce outflow of labor resources – UIF [Electronic resource]. URL: <https://en.interfax.com.ua/news/press-conference/797127.html>
3. Eurostat – Migration and Migrant Population Statistics // <http://english.madde14.org/index.php?title=Eurostat>.
4. Migration and Development Brief 36 - A War in a Pandemic: Implications of the Ukraine crisis and COVID-19 on global governance of migration and remittance flows, May 2022 [EN/AR] [Electronic resource]. URL: <https://reliefweb.int/report/world/migration-and-development-brief-36-war-pandemic-implications-ukraine-crisis-and-covid>
5. Migrationdataportal [Electronic resource]. URL: <https://www.migrationdataportal.org/de/node/3781>
6. Strielkowski, Wadim & Šperková, L. (2016). Ukrainian labour migration and remittances in the European Union. *Trames. Journal of the Humanities and Social Sciences*. 20. 297. 10.3176/tr.2016.3.04.
7. Ukraine – Internal Displacement Report — General Population Survey Round 5 (17-23 May 2022) [Electronic resource]. URL: <https://displacement.iom.int/reports/ukraine-internal-displacement-report-general-population-survey-round-5-17-23-may-2022>
8. Міжнародні системи переказу коштів підтримують Україну та її громадян [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/mijnarodni-sistemi-perekazu-koshtiv-pidtrimuyut-ukravynu-ta-yivi-gromadyan>
9. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>
11. Статистика зовнішнього сектору НБУ [Електронний ресурс]. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external>

Надійшла до редколегії 12.05.2023

O. Shepel, Assistant Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

REMITTANCES OF UKRAINIAN LABOR MIGRANTS FROM EU COUNTRIES IN THE CONTEXT OF TODAY'S GLOBAL CHALLENGES

Abstract. Remittances from migrant workers often act as a lifeline for many families and communities in developing countries that are in dire straits. Migrants' remittances represent the monetary dimension of international migration. They can have a significant impact on poverty reduction and can finance economic growth in countries that host migrants. For many countries, remittances are a significant and stable source of funds, sometimes exceeding official development assistance or financial receipts from foreign direct investment. Despite the fact that remittances exceed official development assistance, it is worth considering that these are private funds, not public funds. Global estimates of migrant remittances include transactions beyond what is commonly considered remittances, as the statistical definition used to collect data on remittances is broader.

Remittance flows often play a countercyclical role: that is, they persist during adverse events in recipient countries. Despite the COVID-19 crisis and political instability, the total volume of remittances continues to grow. Today, Ukraine is a donor country of labor migrants, and in the near future the flow of emigration will increase, which creates a threat of significant losses of the nation's human capital, and lowers the country's level of international competitiveness. Russia's war against Ukraine has caused a major humanitarian disaster and refugee crisis. Ukraine continues to lose its population as a result of going abroad. This is explained by a combination of factors, in particular, Russia's unprovoked aggression against Ukraine, inflation, political instability, corruption of all branches of government, lack of a culture of law enforcement. Since the beginning of the war, more than 8 million refugees have left Ukraine and remained in Europe, adding to the global number of Ukrainians living outside of Ukraine. The state is losing its human potential. In the context of the growing humanitarian crisis caused by Russia's unprovoked aggression against Ukraine, remittances from Ukrainians to the EU are a vital way to provide for family and native livelihoods.

Key words: international labor migration, remittances of labor migrants, receiving countries, countries of origin of migrants, foreign direct investments, GDP, EU.

